

Obsah.

	Strana
Obilí	11
I. Jeho vznik, rozšíření, účel	11
II. Botanika obilí	14
1. P š e n i c e	15
a) Pšenice obecná	16
b) „ shloučená	16
c) „ naduřelá	17
d) „ tvrdá	17
e) „ polská	17
f) „ špalda či samopše	18
g) „ okryž	18
h) „ jednozrnka	18
ch) Naše druhy pšenice	18
i) Uherská pšenice	19
2. Ž i t o	20
a) Obecné žito ozimé	21
b) Ozimé žito probstejské	21
c) Obecné žito letní	21
d) Ozimé žito trsnaté	21
e) Letní žito trsnaté	21
f) Žito třtinovité	22
3. J e č m e n	22
a) Ječmen šestiřádkový	22
b) „ čtyřřádkový	23
c) „ dvouřádkový	23
4. O v e s	24
a) Oves latnatý či obecný	25
b) „ smeták či peruták	26
5. K u k u ř i c e	26
a) Odrůdy se žlutými zrny	27
b) „ s bílými zrny	27
c) „ americké	27

	Strana
6 P o h a n k a	28
a) Pohanka obecná	28
b) „ tatarská	29
7. P r o s o	30
a) Proso latité	31
b) „ klasové či paličkové	31
c) Rosa či pustice krvavá	33
d) Mana	33
e) Círok obecný	33
8. R ý ž e	33
III. Tvar a stavba obilného zrna	34
IV. Chemické složení potravin a obilí	37
1. Dusíkaté látky výživné, proteiny	39
2. Bezdušíkaté látky výživ- né, uhlohydráty	40
3. Nevýživné látky	41
V. Chemické složení druhů obilí	41
1. Pšenice nahé	41
2. Pšenice pluchaté	44
3. Žito	44
4. Ječmen	45
5. Oves	46
6. Kukuřice	46
7. Pohanka	47
8. Proso	47
9. Rýže	47
VI. Vnější jakostní známky obilí	48
1. Pšenice nahé	49
2. Pšenice pluchaté	50
3. Žito	51
4. Ječmen	52
5. Oves	53
6. Kukuřice	53
7. Pohanka	53
8. Proso	54
9. Rýže	54
10. Tabulka váhy 1000 zrn, váhy pro hektolitra měrné vá- hy obilí	55

	Strana
VII. Nemoci obilí	55
1. Sněť mazlavá	56
2. Sněť prašná či suchá	57
3. Rez	57
4. Námel	58
5. Padlí	60
6. Porostlé obilí	60
 Plevele	 61
1. Chrupa polní či modrák	63
2. Svlačec rolní	64
3. Lnice	64
4. Čičorečka pestrá	64
5. Durman	65
6. Stračka polní či ostrožka	65
7. Pryšec, hadí mlíčí	66
8. Svízel trojrohý	66
9. Ibiš, ajbiš, proskurník	66
10. Jílek mámivý, mátonoha mýlek	66
11. Řeřicha šedá	67
12. Kamejka rolní	67
13. Řeřicha polní	68
14. Křivatec, snědek	68
15. Mák vlčí	68
16. Ohnice	68
17. Círok	69
18. Hořčice polní	69
19. Tetlucha, kozí pysk	69
20. Rdesno svlačcovité, opletka	70
21. Proso divoké	70
22. Řepinka latnatá	70
23. Mydlice	70
24. Luštinec, kokrhel	71
25. Řepinka obecná	71
26. Česnek obecný	71
27. Pcháč, rolní oset	72
28. Dejvorec mrkvovitý	72
29. Slez planý	72
30. Hrách polní	73
31. Hrachor hliznatý	73
32. Víkev krmná	73
33. Lupina	74
34. Oves hluchý, ovsíř, ovsíha	74

	Strana
35. Z u n a	74
36. S t o k l a s a, s v e ř e p o b i l n í	75
37. Č e r n ý š r o l n í	75
38. H l a v á č e k l e t n í, o h n í č e k	75
39. P r y s k y ř n í k r o l n í	76
40. P ý r	76
41. K o u k o l p o l n í	76
42. Č o č k a p o l n í	77

Škůdcové obilí, meliva, mouky a chleba a jich hubení	77

I. Škůdcové z říše hmyzu 78

1. M o u č n ý m o l 78

a) Přírodopis moučného mola 78

b) Dějiny moučného mola 80

c) Podstata, vývin a zvyky
moučného mola 81

d) Rozmnožování moučného
mola 87

e) Místo vývinu mola 89

f) Zavlečení moučného mola 90

g) Škodlivost mola moučného 90

h) Čištění molem napadené
mouky 92

ch) Hubení moučného mola 93

i) Umělé prostředky 94

j) Praktické pokyny pro vy-
sířování 98

k) Přirozené způsoby hubení
molů 104

l) Přirození nepřátelé molů 107

m) Zákeřní hubitelé moučného
mola 108

n) Praktické pokyny a rady k za-
ložení moučných komor a
nádrží 111

2. P i l o u s č e r n ý 113

a) Popis a zvyky 113

b) Hubení brouků pilouse
černého 115

c) Hubení larv či červů pilouse
černého 117

3. M o l o b i l n í 118

	Strana
4. Zavíječ moučný	120
5. Chlebojed	120
6. Mlynářík obecný	121
7. Nepravý obilní mol.	121
8. Pilous rýžový	122
9. Roztoč moučný	123
10. Jiní cizopasníci	124
11. Hubení cizopasníků z říše hmyzu	124
II. Škůdcové z říše ssavců	127
1. Krysy a myši	127
a) Domácí prostředky proti myším	128
b) Umělé prostředky	129
Všeobecné o zpracování obilí	130
1. Čištění obilí	130
2. Šrotování	133
3. Vysévání a třídění meliva	133
4. Čištění krupic a dunstů	134
5. Luštění krupic	135
6. Vymílání krupic a dunstů	136
Rejstřík	139
Tabulky	I.-IX.

